

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 6 Eylül 2013
Sayı : 16871

31467

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA,

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Melda Onur
İstanbul Milletvekili

Yapımına 11 Aralık 1455'te Fatih Sultan Mehmet'in fermanı ile başlanan ve 1515'te Yavuz Sultan Selim döneminde tamamlanan Haliç Tersanesi nam-ı diğer Tersane-i Amire (günümüzde yaygın kullanılan adıyla Haliç Tersaneleri); önemli parçalarını oluşturan, ve şahsınızın da bir süre çeşitli görevlerde profesyonel olarak çalıştığını bildiğimiz, Camialtı ve Taşkızak Tersaneleri ile tarih içinde tarih barındırmakta, özellikle denizcilik tarihinde çok önemli bir yer taşımaktadır.

24.07.2013 tarihinde "Haliçport" adıyla bilinen Haliç Yat Limanı ve Kompleksi Projesinin açık arttırma yöntemi ile sonuçlandırılması üzerine; tersane emektarları, sendikalar, meslek kuruluşları, mahalle sakinleri ve dernek temsilcilerinden oluşan Haliç Dayanışması, bir süre önce kapatılan Camialtı Tersanesi'nde toplanarak ihaleyi protesto etmiştir.

Tersane emekçileri yaptıkları açıklamalarda; Osmanlı Dönemi'nde Barbaros Hayrettin Paşa'nın Akdeniz'i Türk gölü haline getiren Barbaros Hayrettin Paşa'nın savaş gemilerinin burada yapıldığını belirtmişler; bugün diğer tarafta ise çalışır durumdaki çalışan makina ve tesislerin kullanılmadığını, ortada henüz bir daha proje dahi olmadığı halde belirlenmemişken bazı makineleri ve teçhizatın sökülmeğe başlandığını kaydetmişlerdir.

Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet tarihi boyunca gelişen gemicilik tarihi ve teknolojisinin yanı sıra Türkiye'nin sanayi gelişiminin de yerinde izlenebildiği en önemli endüstriyel SİT alanı olan Tersane-i Amire kendine özgün teknik niteliklere sahiptir. Haliç Tersaneleri aynı zamanda bir üretim modelinin yansımasıdır ve Tuzla Tersaneleri'ndeki ölümlü kazaların sayısının gittikçe artmasının Haliç Tersanelerinin işlevsizleştirilmesi ile ilgili olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır.

Bu bağlamda;

1- Denizcilik Bakanlığının sorumluluğunda bulunan gemicilik tarihi mirası çerçevesinde, Haliçport projesinin Türk Denizcilik Tarihi Mirasına kaybettirecekleri Bakanlığınızca değerlendirilmiş midir? Bu konuda Bakanlığınızca gerek Kültür ve Turizm Bakanlığı, gerekse Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile birlikte herhangi bir değerlendirme yapılmış mıdır?

2- 1455'den bugüne, 558 yıl boyunca varlığını tersane olarak sürdürmüş olan Tersane-i Amire'yi, üretim işlevinden tamamen kopararak onu dünya çapında eşsiz kılan bu özelliğinin ortadan kaldırılması kararı; kim(ler) tarafından, neden, nasıl ve neye dayanılarak alınmıştır? Benzer şekilde, söz konusu alanın otel, yat limanı vb. tesislerle turizm alanı olarak yeniden işlevlendirilmesi kararı, hangi uzmanlıklara sahip kim(ler) tarafından, neden, nasıl, hangi amaçla alınmış; karar süreçlerinde hangi organ, yöntem ve mekanizmalar kullanılmıştır?

3- Yüzyıllar boyunca yaşanan sayısız büyük depreme rağmen hala ayakta olan Tersane-i Amire konusunda bu kararlar alınırken, günümüzde başta Yalova ve Tuzla olmak üzere tersanelerin ağırlıklı olarak yer aldıkları, diğer bir deyişle gemi yapım-onarım sanayinin yaklaşık %90'ının toplanmış olduğu alanların birinci dereceden deprem kuşağı hatta fay hattı üzerinde oldukları gerçeği, göz önünde tutulmuş mudur?

4- Söz konusu tersaneler, 2863 sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 6. maddesinde taşınmaz kültür varlığı örnekleri arasında özellikle zikredilmekte olduğuna göre;

Tersane-i Amire'ye ait alanın yüzyıllar boyunca tersane olarak üretim işlevini sürdürmüş olan ve "tersane" olarak korunması gereken herhangi bir parçası üzerinde gerçekleştirilmesi söz konusu olacak bir tasarruf, hangi yasal mevzuata dayandırılabilir?

5- Aynı Kanun'un 9. maddesi ile "korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında Koruma Kurullarınca alınan kararlara aykırı olarak her çeşit inşai ve fiziki müdahalede bulunmak, bunları yeniden kullanıma açmak veya kullanımlarını değiştirmek" yasaklanmış olduğuna göre;

558 yıl boyunca sanayi üretiminin sürmüştü ve sürmekte olması nedeniyle ve bu özelliği ile bir "dünya değeri" olan Tersane-i Amire'nin, yat limanı, otel vb. turizme yönelik yapı ve tesisler eklenerek gemi yapım-onarımı dışında başka amaçlarla kullanımını öngören bir ihale nasıl gerçekleştirilebilmektedir?

6- İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı hakkında yapılan genel itirazların görüşüldüğü 10.05.2011 tarihli toplantısında Plan Notu'nun Tersane Alanları başlıklı 8.4.4.4 no.lu maddesinin, alınan 947 sayılı kararla;

- "tersanelerin kapasite ve kabiliyetlerini değiştiren her kararın Danıştay 13. Dairesi'nin 2005/9755E ve 2005/6279K ilamları konusu mahkeme kararına aykırılık oluşturacağı",

- "yolcu gemilerinin inşaa, bakım ve onarımlarının nerelerde yapılacağının açıklanmamış olması"

- “Dünyanın yaşayan en eski ikinci tersanesi olan Haliç Tersanelerinin özellikle tarihten gelen üretim ve eğitim fonksiyonlarını devam ettirmek üzere yeniden yapılandırılmasının gerektiği, Haliç Tersanelerinin yalnızca müze, kültür merkezi gibi başka amaçlarla kullanılmasının endüstriyel-arkeolojik SİT’in ‘kültür adına’ kaybedilmesi’ne neden olacağı”

gerekçeleriyle değiştirilmiş ve başlangıçta yer almayan “üretim” sözcüğünün eklenmek ve “kısmen tersane işlevinin sürdürüleceği” ifadesindeki “kısmen” sözcüğünün çıkarılması suretiyle TERSANE olarak ÜRETİM işlevinin esas alınması gerektiğinin özellikle ve önemle vurgulanmış olduğu. Bakanlığınızın bilgisi dahilinde midir? Tersanelerde üretim fonksiyonunu sonlandırarak tersane alanlarını otel vb. turizm alanlarına dönüştüren bir ihale, bu plan hükmüne rağmen Bakanlığınızca nasıl gündeme getirilebilmektedir?

7- Haliçportu ihalesinin kapsadığı alanın en büyük ve önemli bölümünü oluşturan, Milli Savunma Bakanlığı’na tahsisli ve Taşkızak Tersanesi Komutanlığı’nın kullanımında bulunan Taşkızak Tersanesi ile ilgili olarak Milli Savunma Bakanlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi arasında akdedilen protokolün “mülkiyeti üçüncü şahıslara devredilmemek, tarihsel doku bozulmamak ve sosyal amaçlı, toplumsal kullanıma yönelik tesislerin yapımı amacıyla kullanılması taahhüdü ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne devredileceği hususunun, tapu işlemlerinde göz önünde bulundurularak tapu kayıtlarında yer almasının sağlanacağı” biçimindeki amir hükmü, tersane alanının 49 yıllığına üçüncü şahıslara devrini öngören ihale ile hangi ölçüde bağdaştırılabilecektir? İhale şartnamesinin, “tarihsel dokunun bozulmaması; sosyal amaçlı, toplumsal kullanıma yönelik tesislerin yapımı” konularını garanti altına alacak koşul ve hükümleri içermesinin gerektiği hususu, göz önünde tutulmuş mudur?

8- Yaklaşık 6 asır boyunca sürmüş ve sürmekte olan sanayi üretimi nedeniyle sadece “ecdad yadigarı” değil, aynı zamanda bir “dünya endüstri mirası” olan Tersane-i Amire konusunda, özellikle Cumhuriyet’in başlangıç yıllarından itibaren şahit olunan sürekli geliştirme ve yenileme politikalarının; 12 Eylül 1980’den sonra yerini geriletme, işsizleştirme ve işlevsizleştirme yoluyla çökertme ve yok etme politikalarına bırakmış olması, Bakanlığınızca nasıl değerlendirilmektedir? Bakanlık görevini yürüttüğünüz 10 yılı aşkın süre boyunca bu olumsuz politikaların terk edilerek dünya mirasının korunması, ecdad yadigarı Tersane-i Amire’nin yenilenerek ve geliştirilerek gelecek kuşaklara taşınması doğrultusunda herhangi bir çabanız, çalışmanız ya da niyetiniz olmuş mudur?

9- Kuruluş Kanununda Bakanlığınızın görevleri arasında sayılan “ulaştırma ve denizcilik iş ve hizmetleriyle ilgili altyapı, şebeke, sistem ve hizmetleri ticari, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlara, teknik gelişmelere uygun olarak planlamak, kurmak, kurdurmak, işletmek, işletmek ve geliştirmek” yerine, Kültür ve Turizm Bakanlığı’na ait “kültür ve turizm yatırımları ile ilgili taşınmazları temin etmek, gerektiğinde kamulaştırmak, bunların etüt, proje ve inşaatını yapmak, yaptırmak” görevinin Bakanlığınızca üstlenilmesi, hangi ihtiyaçtan kaynaklanmakta; hangi yasal mevzuata dayandırılmaktadır? Ecdad yadigarı Tersane-i Amire’nin “turizme kazandırılma” kisvesi altında yok edilmesi yerine; yaşatmak, iyileştirmek,

geliştirmek ve ekonomiye ve denizcilik sektörüne yeniden kazandırarak geleceğe taşımak olarak özetlenebilecek asli görevinizi yerine getirmeyi düşünür müsünüz?

10- Adı geçen Haliç Tersanelerinin bugüne dek güncelleştirilmesi, iyileştirilmesi vb. konularda girişimlerde neden bulunmadınız? Türk Denizcilik Sektörüne yeniden kazandırılması için Bakanlığınızın bir girişimi olmuş mudur?

11- Projede açıklanan otel, alışveriş merkezi gibi yeniden tasarlanan yaşam alanları yerine tersanelerin ekonomiye geri kazandırılması mümkün değil midir?

12- 13 Mart 2013 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan ihale ilanı’nda, isteyenlerin ihale dosyalarını ücretsiz olarak görebilecekleri açıkça yazılı olduğu halde, Mimarlar Odası’nın buna ilişkin talebinin “ihaleye katılmayanlara bilgi veremiyoruz” denilerek reddedildiği şeklindeki medya haberi doğru mudur? Doğru ise bu uygulama hangi yasal mevzuata dayalı olarak ve hangi amaç ve nedenle yapılmıştır?

13- İhale konusu alanın kapsadığı Camialtı ve Taşkızak Tersaneleri’nde bugüne kadar kaç adet tarihi yapı tescil edilmiş olduğu, bu eserlerin ve özelliklerinin nelerden ibaret olduğu Bakanlığınızca bilinmekte midir? İhale şartnamesi hazırlanırken, uygulama aşamasında bu eserlerin fiziki etkilerden korunmaları için gerekli tedbir ve hükümlere yer verilmesi düşünülmüş ve sağlanmış mıdır? Şartname, ihaleyi alan firma ile bu hususa ilişkin bir protokol yapılmasını ve Bakanlığınızca onaylanacak bir koruma planını vb. öngörmekte midir?

14- Yetkililerce 70 yat kapasiteli iki yat limanı, 5 yıldızlı iki otel, dükkânlar, restoranlar, kongre ve kültür merkezleri, sinema ve eğlence tesisleri, cami ve otoparkın yer alacağı açıklanan ihalenin, gerek bilinen tescilli yapılara ve gerekse de -bölgenin Bizans ve öncesi dönemlerde de doğal bir liman olarak yerleşimler içerdiği bilindiğinden- daha sonra ortaya çıkması kuvvetle muhtemel arkeolojik bulgulara zarar vermeden gerçekleştirilebilmesi nasıl mümkün olabilecek; başka bir ifade ile bu kadar çok sayıda ve büyük turistik tesis, mevcudiyeti bilinen ve şimdilik bilinmeyen tarihi-arkeolojik değerlere “dokunmadan” nasıl alana sığdırılabilecektir? Haliçport projesi kapsamında yukarıda sayılan tesislerin ve bilinen tescilli yapıların yerleşimlerinin bir arada görüleceği bir mimari proje bulunmakta mıdır, çizimin teklifle birlikte sunulması, ihale şartnamesi ile talep edilmiş midir?

15- Tersane-i Amire içinde yer alan ve Haliçport ihalesi ile ortadan kaldırılmaları söz konusu olan tersanelerin, her türlü engelleme ve yok etme çabasına rağmen, hala günümüzde tersane adı altında faaliyet yürüten çoğu işyerinde mevcut olmayan üstün teknolojiye ve bunu meydana getiren makina-teçhizat ve araç-gerece sahip oldukları bilinmektedir. Ülkemizde gemi inşa sektörünün kurucusu Ord. Prof. Ata NUTKU’nun geçmişte Taşkızak Tersanesi’nin Gölcük’e ve İstinye Tersanesi’nin başka bir yere taşınması girişimleri üzerine yaptığı uyarılardan hatırlanacağı ve zaman içinde de kanıtlanmış olduğu üzere, tersanelerin “ne vücudunun ne de ruhunun taşınması” mümkün olamamaktadır. Bu gerçek göz önünde tutulduğunda; söz konusu tersanelerin sahip oldukları teknoloji ile gemi inşa

sektörümüze kazandırmış ve geliştirmiş oldukları üretim modelinin yok olmasının ekonomik-sosyal ve toplumsal maliyeti nasıl karşılanabilecektir?

16- Haliç tersanesinde uygulanan üretim modeli nereye aktarılacaktır? Gemicilik teknolojisine ev sahipliği yapan bu önemli miras nereye taşınacaktır? Taşınması yerine mevcut şeklinde korunması Bakanlığınız açısından ne gibi bir önem arz etmektedir?

17- İhalenin konusu olan sınırlar içinde bulunan, Camialtı ve Taşkızak Tersaneleri alanında bugüne kadar kaç adet tarihi yapının tescil edilmiş olduğu, bu eserlerin ve özelliklerinin nelerden ibaret olduğu Bakanlığınız kayıtlarında mevcut mudur? Bunlara ek olarak gerek Osmanlı gerekse Cumhuriyet döneminde sivil ve askeri denizcilik ve deniz endüstrisi tarihimiz açısından önemi olan taşınır-taşınmaz malzeme, araç-gereç, alet-edevat, proje-çizim-eskiz vb. evrak ve doküman vb.nin envanteri çıkarılmış mıdır? İhale şartnamesinde, tescilli yapılarla birlikte bu tür değerlerin de korunmaları için gerekli tedbir ve hükümlere yer verilmiş midir? İhaleyi alan firma ile bu hususa ilişkin bir protokol yapılması ve/veya hazırlanacak bir koruma planının uygulamaya geçilmeden önce Bakanlığınızca onaylanması vb. tedbirler öngörülmekte midir?

18- Tuzla Tersaneleri'ndeki ölümlü kazaların sayısının gittikçe artmasının gemi inşa sektörü için bir okul görevi de yapan Haliç Tersanelerinin işlevsizleştirilmesi ile doğrudan ilgisi ilgili olduğu şeklindeki görüşler Bakanlığınız tarafından araştırılmış mıdır, konu hakkında hazırlanmış herhangi bir rapor oluşturulmuş mevcut mudur?

19- Haliçport projesinin hem yapım aşamasında hem de proje hayata geçirildikten sonra istihdam kaynaklarında ne gibi değişimler söz konusudur?

20- İhaleye çağrılan/katılan firmalarla ilgili olarak herhangi bir ön değerlendirme ya da yeterlik denetimi yapılmış mıdır, yapıldı ise burada hangi kriterler kullanılmıştır? Katılımcı firmaların tarihi ve kültürel miras konusunda bu kadar önem taşıyan bir alan üzerinde gerçekleştirecek yatırım konusunda yeterliğe sahip olduklarını gösterecek herhangi bir referansları var mıdır? İhale sonuçlandırılırken (kazanan firma belirlenirken) ihale bedeli dışında başka herhangi bir kriter gözetilmiş midir? Bu firmalar hangi kriterlere göre seçilmiş, hangi kriterlere göre projeyi Sembol Uluslararası Yatırım, Ekopark Turizm ve Fine Otelcilik ortak girişim grubu kazanmıştır?

21- Sembol Uluslararası Yatırım, Ekopark Turizm ve Fine Otelcilik adlı firmalardan oluşan ortak girişim grubunun bu ölçekte tarihi bir alanın gerçekleştirecek gerekli referansları var mıdır?

22- İhale sürecinde firmalar teklifleri arasında kendi projelerini ve tasarımlarını sunmuşlar mıdır?

23- Projeye Haliçport ile ilgili olarak bir 'Bilgilendirme Ofisi' var mıdır oluşturulmuş mudur; kamuoyunun bilgilendirilmesi/aydınlatılması amacıyla çağdaş dünyada örnekleri var

31407

olan bir ofisin oluşturulması düşünülmekte midir? İhalenin ve bu ihale ile gerçekleştirilmesi
öngörülen projenin ayrıntıları ne zaman kamuoyuyla paylaşılacaktır?